

Skupština Crne Gore
Parlamentarna budžetska kancelarija

Vodič kroz Budžet Crne Gore za 2025. godinu

Podgorica, 2025. godina

U ovoj pojednostavljenoj vizuelnoj publikaciji predstavljen je Zakon o Budžetu Crne Gore za 2025. godinu ("Službeni list Crne Gore", br. 11/25), koji je usvojila Skupština Crne Gore 28. saziva na sjednici Prvog vanrednog zasijedanja u 2025. godini, dana 07. februara 2025. godine.

S obzirom na to da je namijenjena široj javnosti, trudili smo se da objašnjenja budu što jednostavnije formulisana radi lakšeg razumijevanja, a naročito onim korisnicima kojima ekonomska terminologija nije bliska.

Ovaj dokument pruža pregled budžeta, koji je ključan za rad svih sektora, kao što su obrazovanje, zdravstvo, infrastruktura, socijalne usluge i drugo. Kroz prikaz kako država prikuplja sredstva i na šta ih troši, želi se omogućiti bolja informisanost i uvid u to kako se raspodjeljuju sredstva koja se ubiraju putem poreza i drugih javnih prihoda.

Broj 04/2025

Klas. br: 00-51-6/25-04

Datum: februar 2025. godine

Pripremila: Parlamentarna budžetska kancelarija

Parlamentarna budžetska kancelarija Skupštine Crne Gore, prilikom izrade istraživačkih radova, koristi se javno dostupnim podacima i podacima iz baza ograničenog pristupa, strogo vodeći računa o kredibilnosti izvora. Kancelarija ulaže sve razumne napore da informacije sadržane u istraživačkom radu budu tačne i potpune, ali ne snosi odgovornost za eventualnu netačnost i nepotpunost istih. Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore.

Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

ZAKONSKI OKVIR

- Vlada Crne Gore predlaže budžet.
- Skupština Crne Gore donosi budžet.

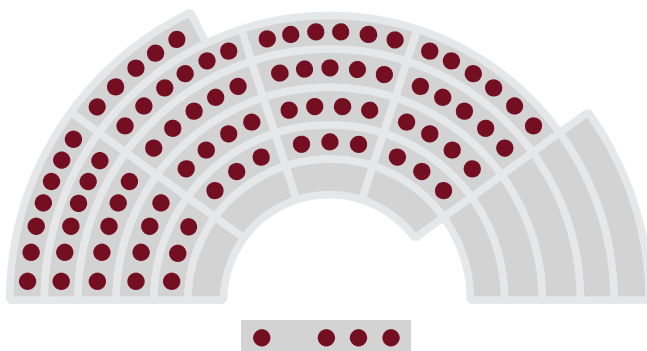

- Predlog zakona o budžetu države utvrđuje Vlada i do 15. novembra ga dostavlja Skupštini.
- Planiranje budžeta države zasniva se na ekonomskoj i fiskalnoj politici, smjernicama fiskalne politike, projekcijama ekonomskog rasta i projekcijama makroekonomske stabilnosti.

- Nadležno radno tijelo Skupštine Crne Gore za razmatranje budžeta je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet.
- Uz predlog zakona o budžetu podnosi se i potrebna dokumentacija.

41 od 81 glasova poslanika potreban je za donošenje budžeta

Većinom glasova svih poslanika Skupština donosi zakone kojima se uređuje: način ostvarivanja sloboda i prava građana, crnogorsko državljanstvo, referendum, **materijalne obaveze građana**, državni simboli i upotreba i korišćenje državnih simbola, odbrana i bezbjednost, vojska, osnivanje, spajanje i ukidanje opština; proglašavanje ratnog i vanrednog stanja; donošenje prostornog plana; donošenje poslovnika Skupštine; odlučivanje o raspisivanju državnog referenduma; odlučivanje o skraćanju mandata; odlučivanje o razrješenju predsjednika Crne Gore; biranje i razrješavanje predsjednika i članova Vlade i odlučivanje o povjerenju Vladi; imenovanje i razrješavanje zaštitnika ljudskih prava i sloboda.

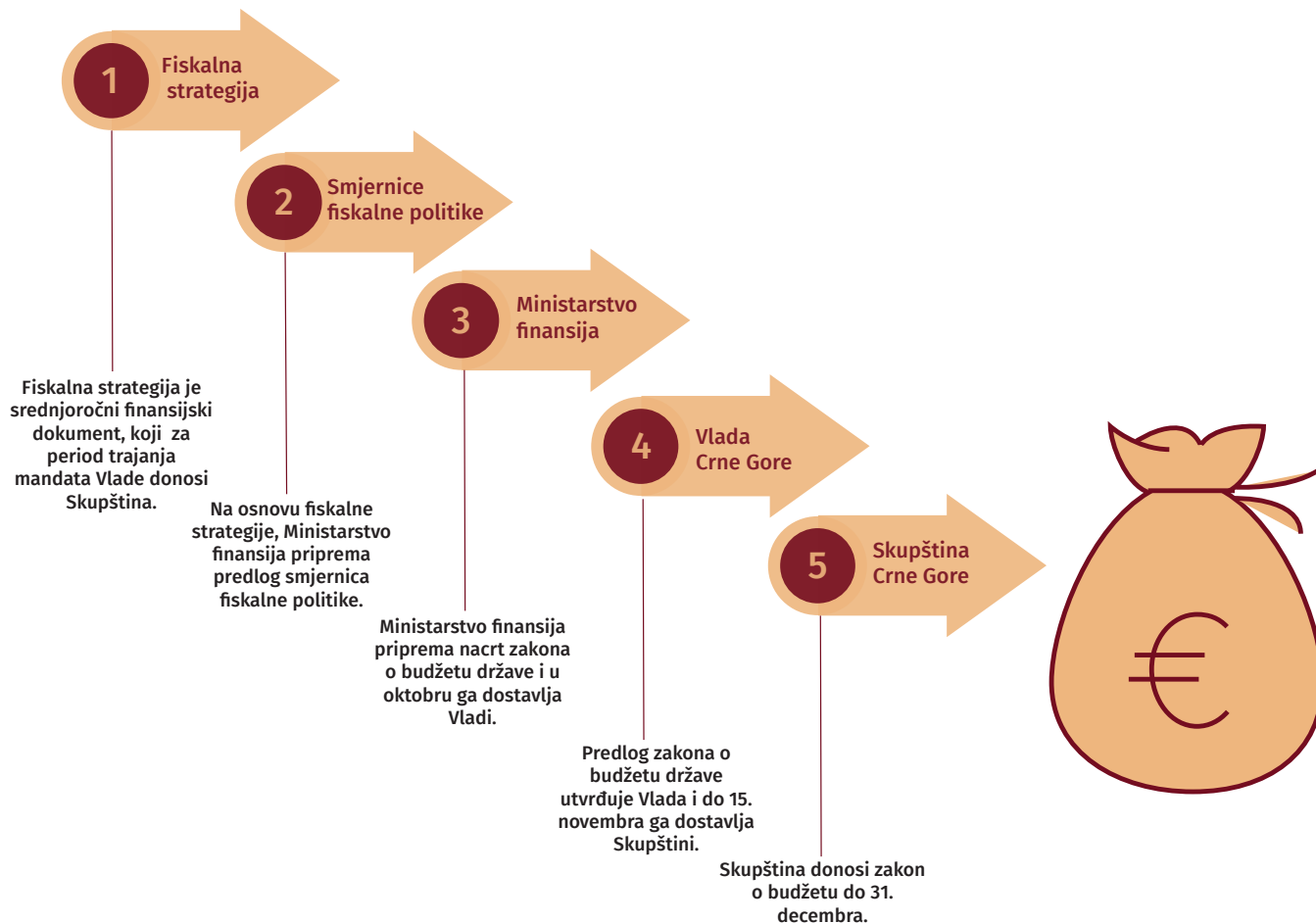
SITUACIJA NEPODNOŠENJA I NEUSVAJANJA BUDŽETA

Budžet države se shodno zakonskoj normi predlaže do 15. novembra, a usvaja do 31. decembra tekuće godine.

- Vladi prestaje mandat ako, između ostalog, Skupštini ne predloži budžet do 31. marta budžetske godine.
- Ako se zakon o budžetu države ne donese do 31. decembra tekuće, za narednu fiskalnu godinu, Ministarstvo finansija, do njegovog donošenja, potrošačkim jedinicama mjesečno odobrava sredstva do iznosa 1/12 (jedne dvanaestine) stvarnih izdataka u prethodnoj fiskalnoj godini.

PRIPREMA I PLANIRANJE

Budžet se planira srednjoročno

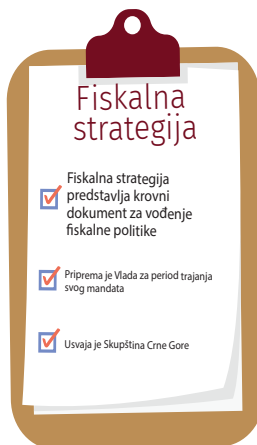
FISKALNA STRATEGIJA

Fiskalna politika planira se i realizuje u skladu sa sljedećim kriterijumima:

-treba da bude ostvaren primarni budžetski gotovinski suficit;

-nivo tekućih izdataka i transfera trebalo bi da bude niži od tekućih prihoda i donacija;

-politika zaduživanja treba da bude odgovorna i sa povećanom pažnjom prema pravilima struke, u cilju obezbjeđenja fiskalne održivosti.

SMJERNICE

Na predlog Ministarstva finansija i na osnovu mišljenja Fiskalnog savjeta Crne Gore Vlada donosi Smjernice fiskalne politike. Smjernice fiskalne politike donose se na godišnjem nivou za period od tri godine i sadrže:

srednjoročne strateške ciljeve ekonomske i fiskalne politike, osnovne makroekonomske i fiskalne pokazatelje i projekcije, limit potrošnje, nivo bruto zarada i ostalih ličnih primanja, izdatke za penzijsko i invalidsko osiguranje i druge izdatke za socijalnu zaštitu.

PRIPREMA I PLANIRANJE

Budžet se planira godišnje

Ministarstvo finansija

- Ministarstvo finansija, na osnovu smjernica fiskalne politike i dostavljenih zahtjeva za dodjelu budžetskih sredstava, nacrtom zakona o budžetu države predlaže izdatke za potrošačke jedinice i, ako pri tom postoji deficit, utvrđuje izvore sredstava za njegovo finansiranje.

- Ministarstvo finansija priprema nacrt zakona o budžetu države i u oktobru ga dostavlja Vladi.

- Predlog zakona o budžetu države utvrđuje Vlada i do 15. novembra ga dostavlja Skupštini.

Vlada

- Skupština donosi zakon o budžetu do 31. decembra tekuće godine

Skupština

Sadržaj budžeta Član 34

Zakon o budžetu države i odluka o budžetu opštine sadrže opšti i posebni dio.
Opšti dio sadrži:

- 1) procjenu tekućih primitaka i tekućih izdataka i transfera, primarnog budžetskog gotovinskog suficita, odnosno deficita i budžetskog gotovinskog suficita odnosno deficita;
- 2) procjenu primitaka i izdataka iskazanih po ekonomskoj klasifikaciji;
- 3) normativni dio budžeta kojim se bliže uređuje njegovo izvršenje;

4) upotrebu budžetskog gotovinskog suficita i pokrivenje deficita;

5) tekuću i stalnu budžetsku rezervu.

Posebni dio sadrži izdatke potrošačkih jedinica po organizacionoj, funkcionalnoj, ekonomskoj, programskoj i projektnoj klasifikaciji.

Procjena primitaka i izdataka iskazanih po ekonomskoj klasifikaciji, kao i posebni dio budžeta sadrži maksimalan nivo budžetske potrošnje koji je obavezujući za zakon o budžetu države za prvu godinu, a indikativan za drugu i treću fiskalnu godinu.

ŠTA JE BUDŽET ?

Budžet predstavlja finansijski plan javnih prihoda (primitaka) i rashoda (izdataka) u toku godine.

Ekonomska politika je dio državne politike kojom se definiše odnos države prema ekonomiji.

Ona podrazumijeva skup mjera koje preduzima vlada kako bi ostvarila ekonomske ciljeve kao što su: ekonomski rast, stabilnost cijena, ravnoteža budžeta i slično.

Fiskalna politika je ekonomska politika koja preko svojih instrumenata utiče na javne prihode i javne rashode.

Prilikom planiranja budžeta naročito treba obratiti pažnju na značajne indikatore za planiranje prihoda:

INFLACIJA

pokazatelj rasta cijena

REALNA STOPA RASTA BDP-a

pokazatelj privrednog rasta u državi

BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

vrijednost ukupne proizvodnje roba i usluga u državi

LIČNA POTROŠNJA

pokazatelj potrošnje domaćinstava za robe i usluge

INVESTICIJE

ulaganja u dobra koja se koriste tokom dužeg perioda

Budžet se donosi i važi za fiskalnu godinu za koju je donesen (fiskalna godina je kalendarska godina).

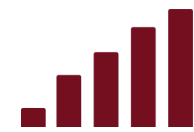
INDIKATORI ZA 2025. GODINU

Crna Gora

- Površina 13.812 km²
Broj stanovnika 620.000
- Minimalna zarada u Crnoj Gori u neto iznosu, ne može biti niža od 600,00 eura za srednjoškolce, odnosno 800,0 eura za visokoškolce
- Prosječna neto zarada u Crnoj Gori u decembru 2024. godine iznosila je 1012,0 eura
- Minimalna penzija u Crnoj Gori je 450,0 eura

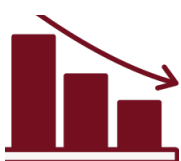
Bruto društveni proizvod

BDP

- Nominalni BDP Crne Gore za 2025. godinu projektovan je na nivou od 7,96 milijardi eura.
- Stopa realnog rasta BDP-a Crne Gore za 2025. godinu projektovana je na 4,8%.

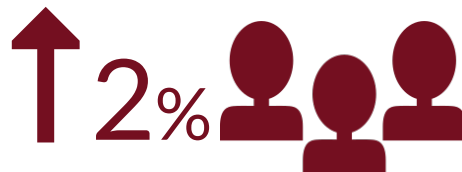
Prosječna stopa inflacije

↑ 3,8%

- Stopa inflacije projektovana je na nivou od 3,8%.

Rast zaposlenosti

- Rast stope zaposlenosti projektovan je na 2%.

Rast zarada

↑ 9%

- Rast zarada projektovan je na 9%.

Strane direktne investicije

↑ 4%

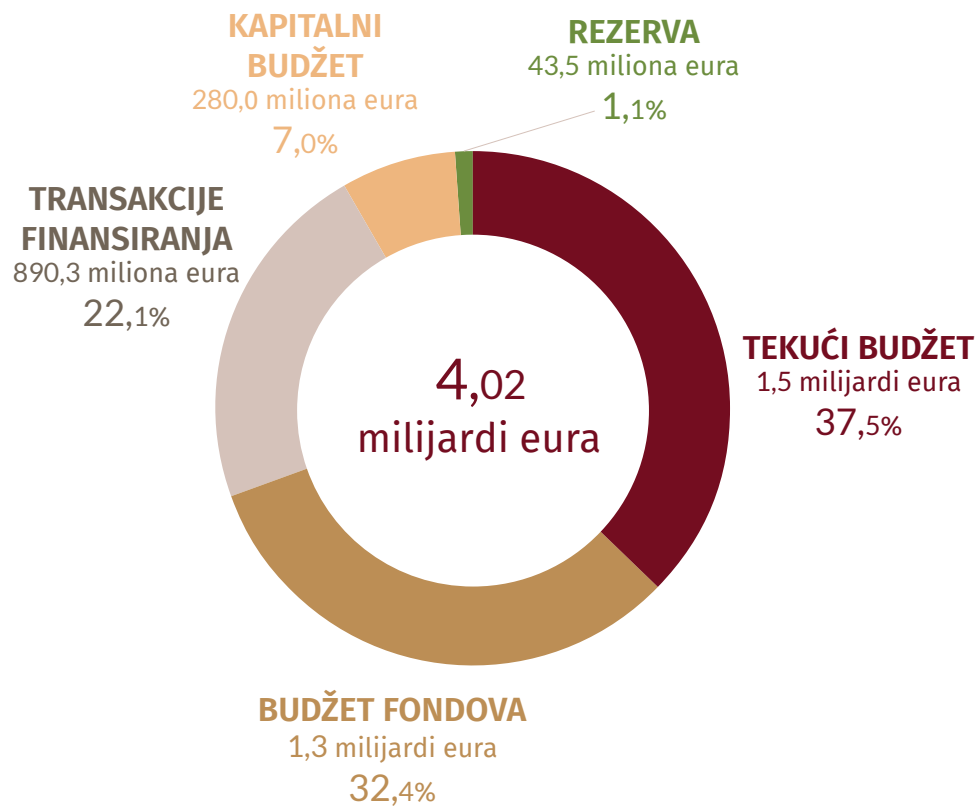
- Rast stranih direktnih investicija projektovan je na 4%.

BUDŽET za 2025. godinu

STRUKTURA BUDŽETA

- Budžet Crne Gore za 2025. godinu projektovan je na nivou od 4,02 milijardi eura i raspoređuje se na:

DEFICIT BUDŽETA za 2025. godinu

SUFICIT / DEFICIT

- Budžetski suficit, odnosno deficit predstavlja razliku između prihoda i rashoda budžeta. Ukoliko su prihodi veći od izdataka, imamo budžetski suficit, a u suprotnom imamo budžetski deficit.
- Kada se obračunava budžetski suficit, odnosno deficit, po međunarodnim standardima vrše se određene korekcije na strani prihoda i izdataka, što je detaljno precizirano zakonom.

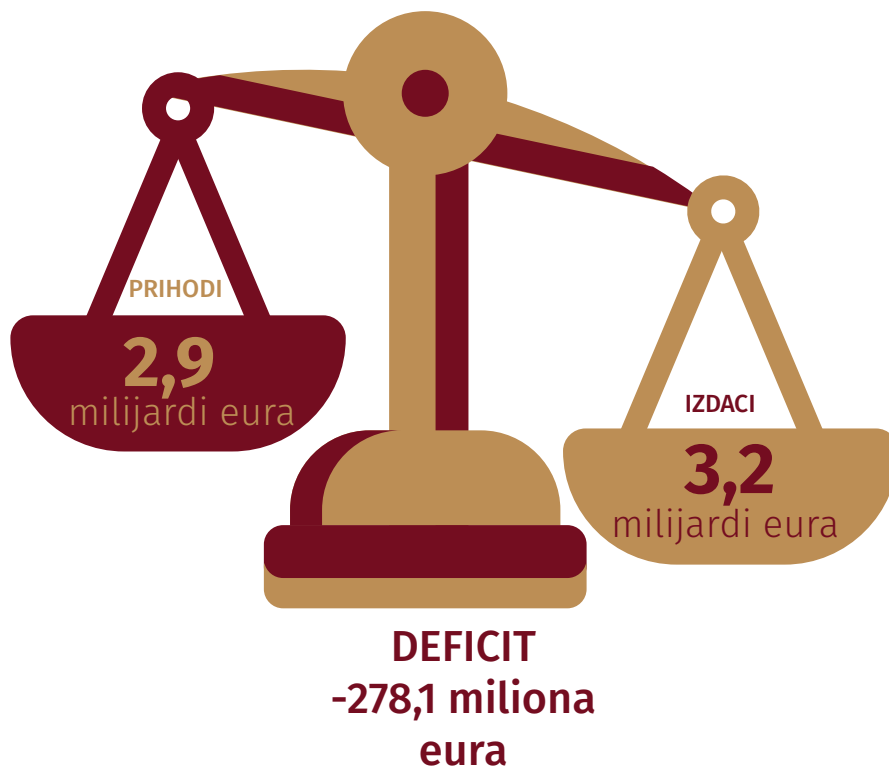
BUDŽET CRNE GORE U 2025. GODINI BIĆE U DEFICITU

- Nivo deficita budžeta Crne Gore za 2025. godinu projektovan je na -278,1 miliona eura ili -3,5% BDP-a.

Planiranje i izvršenje budžeta vrši se u skladu sa sljedećim kriterijumima:

budžetski gotovinski deficit opšteg nivoa države neće biti veći od 3% BDP-a po tržišnim cijenama.

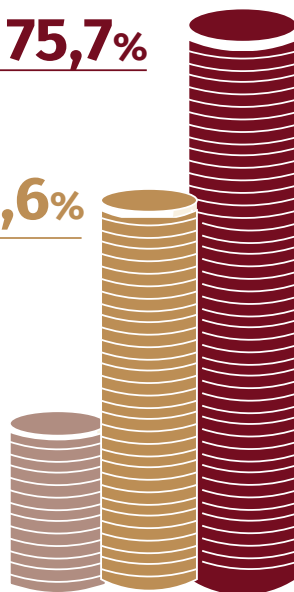
PRIHODI BUDŽETA

Prihodi budžeta predstavljaju sredstva koja država prikuplja kako bi mogla da finansira aktivnosti koje obavlja i čine ih:

Porezi 75,7%

Doprinosi 15,6%

Ostalo 8,8%

Porez na dohodak fizičkih lica
Porez na dobit pravnih lica
Porez na imovinu
Porez na dodatu vrijednost
Akcize
Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije
Ostali porezi

2,2
milijarda eura

Penzijsko i invalidsko osiguranje
Zdravstveno osiguranje
Osiguranje od nezaposlenosti
Ostalo

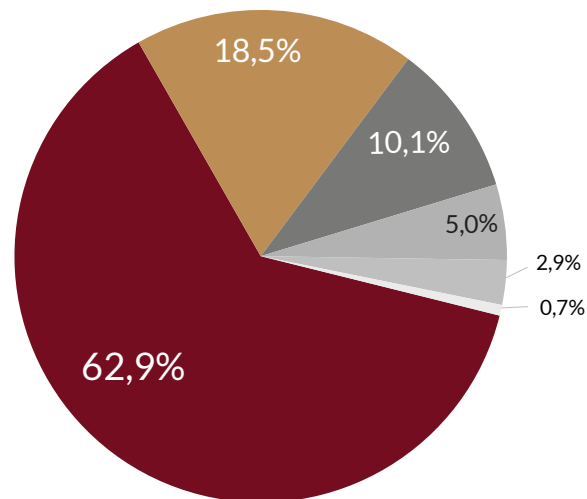
449,1
miliona eura

Takse
Naknade
Ostali prihodi
Donacije

253,4
miliona eura

- Najznačajniju stavku budžetskih prihoda čine prihodi od poreza.
- U strukturi poreskih prihoda najznačajniji poreski prihod predstavlja PDV u iznosu od 1,4 milijardi eura ili 62,9% ukupnih poreskih prihoda.

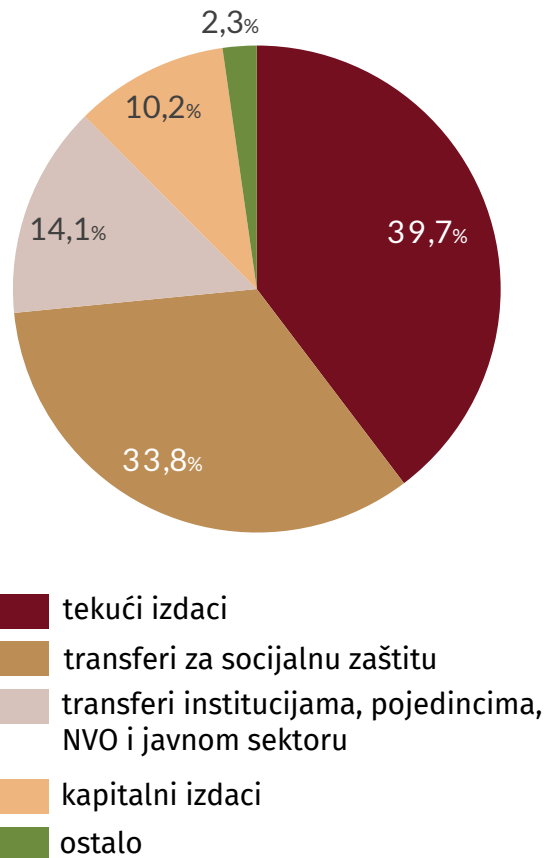
- porez na dodatu vrijednost
- akcize
- porez na dobit pravnih lica
- porez na dohodak fizičkih lica
- porez na međunarodnu trgovinu i transakcije
- ostali porezi

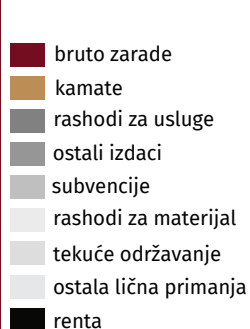
IZDACI BUDŽETA

Izdaci predstavljaju sredstva koja država planira da potroši za aktivnosti koje obavlja.

1,3 milijardi eura	Tekući izdaci Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca Ostala lična primanja Rashodi za materijal Rashodi za usluge Rashodi za tekuće održavanje Kamate Renta Subvencije i ostalo
1,1 milijardi eura	Transferi za socijalnu zaštitu Prava iz oblasti socijalne zaštite Sredstva za tehnološke viškove Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite
446,4 miliona eura	Transferi Transferi za zdravstvenu zaštitu, obrazovanju, institucijama kulture i sporta, političkim partijama, strankama i udruženjima,...
322,8 miliona eura	Kapitalni izdaci Infrastruktura, građevinski objekti, uređenje zemljišta, oprema, investiciono održavanje (bez izdataka za kupovinu hartija od vrijednosti)
71,1 miliona eura	Ostalo Otplata obaveza iz prethodnog perioda, otplata garancija, rezerve

U strukturi tekućih rashoda najviše sredstava opredijeljeno je za bruto zarade 57,2%

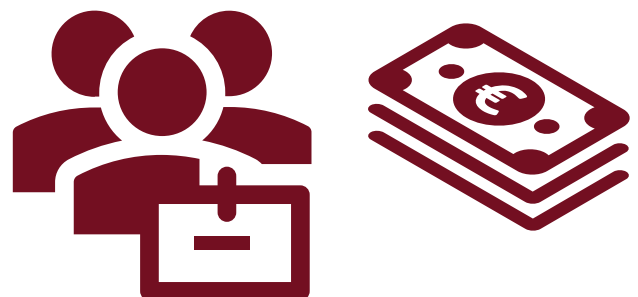

● Za **bruto zarade** zaposlenih u javnom sektoru u 2025. godini opredijeljeno je

718 miliona eura

● Za **neto zarade** zaposlenih u javnom sektoru u 2025. godini opredijeljeno je

563,8 miliona eura

NEDOSTAJUĆA SREDSTVA

Nedostajuća sredstva za finansiranje budžeta država može da obezbijedi zaduživanjem ili prodajom svoje imovine. Takođe, jedan od načina je i smanjenje obima prava budžetskih korisnika.

- Zaduživanje je preuzimanje finansijskih obaveza po osnovu kreditnih ugovora, emitovanja dužničkih hartija od vrijednosti i izdatih garancija.
- Država se u toku fiskalne godine može zaduživati do nivoa utvrđenog godišnjim zakonom o budžetu države.
- Skupština Crne Gore odlučuje o zaduživanju Crne Gore.

1,1 milijardi eura

- **Nedostajuća sredstva za finansiranje budžeta, u 2025. godini, iznose 1,14 milijardi eura.**

Za finansiranje nedostajućih sredstava, država će, u 2025. godini, koristiti depozite i sredstva iz postojećih kreditnih aranžmana zaključenih u ranijem periodu, kao i sredstva iz novog zaduženja.

Država se u 2025. godini može zadužiti u iznosu do 900.000.000,00 eura za potrebe obezbjeđenja nedostajućih sredstava u 2025. godini, putem zaključenja kreditnih aranžmana sa međunarodnim finansijskim institucijama, sa domaćim i/ili inostranim bankama.

DRŽAVNE GARANCIJE

- **Državne garancije se mogu dati samo za finansiranje kapitalnih projekata.**

15% BDP-a

ne smije preći iznos garancija shodno Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti

Državna garancija je garancija koju izdaje Vlada u svrhu obezbjeđenja otplate obaveza po osnovu kreditnih ugovora ili dužničkih hartija od vrijednosti.

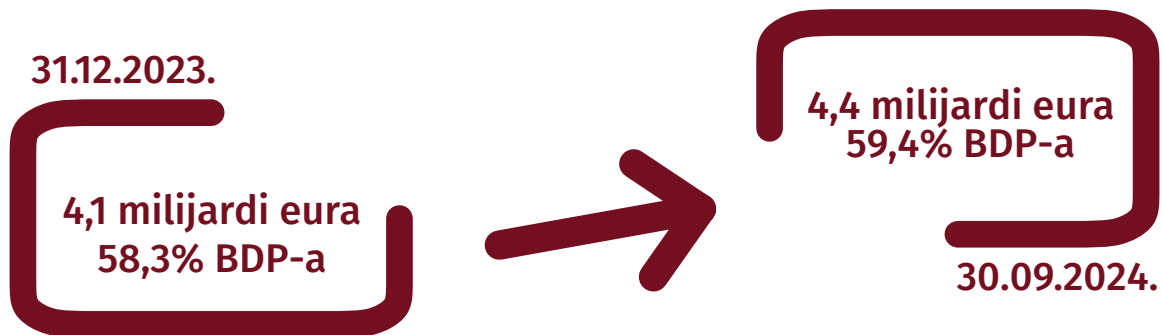
87,5 milijardi eura

- **Država može u 2025. godini izdati garancije u ukupnom iznosu do 87,5 miliona eura, i to za:**

1. Regionalni vodovod Crnogorsko primorje DOO - 12 miliona eura
2. Crnogorski elektroenergetski sistem AD Podgorica (CGES) - 18 miliona eura
3. Crnogorski elektroenergetski sistem AD Podgorica (CGES) - 15 miliona eura
4. Crnogorski elektroenergetski sistem AD Podgorica (CGES) - 25 miliona eura
5. Regionalni vodovod Crnogorsko primorje DOO - 6 miliona eura
6. AD Luka Bar - 5 miliona eura
7. Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica (ŽPCG) - 6,5 miliona eura

DRŽAVNI DUG

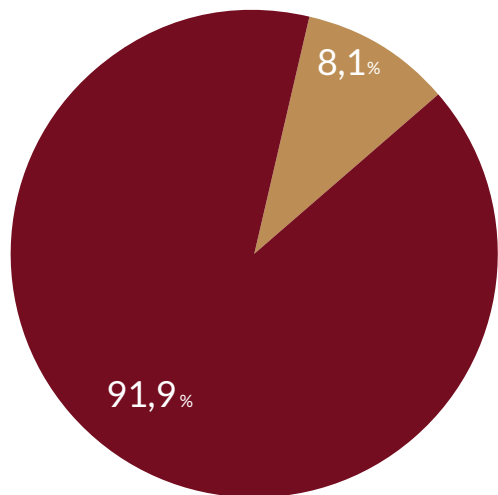
- Državni dug je dug centralnog nivoa države

Državni dug, na dan 31.12.2023. godine, iznosio je 4,1 milijardi eura, ili 58,3% BDP-a. Uzimajući u obzir depozite Ministarstva finansija, u iznosu od 152,4 miliona eura, neto državni dug na kraju 2023. godine iznosio je 3,9 milijardi eura ili 56,1% BDP-a.

Državni dug, na dan 30.09.2024. godine, iznosio je 4,4 milijardi eura, ili 59,4% BDP-a. Uzimajući u obzir depozite Ministarstva finansija, neto državni dug na dan 30.09.2024. godine iznosio je 3,8 milijardi eura ili 51,0% BDP-a. Depoziti Ministarstva finansija, na dan 30.09.2024. godine, iznosili su 618 miliona eura, uključujući 38.447 unci zlata (čija je vrijednost na dan 30.09.2024. godine 90,7 milijardi eura) ili 8,3% BDP-a.

- Ukupan spoljni dug Crne Gore, na dan 30.09.2024. godine, iznosio je 4,04 milijarde eura, odnosno 54,6% BDP-a.
- Unutrašnji dug Crne Gore na dan 30.09.2024. godine iznosio je 356,5 miliona eura, odnosno 4,8% BDP-a.

- spoljni dug
- unutrašnji dug

STRUKTURA DRŽAVNOG DUGA

JAVNI DUG

● Zaduživanjem države nastaje javni dug.

● Javni dug je dug centralnog i lokalnog nivoa, odnosno opšteg nivoa države.

Na kraju 2023. godine javni dug Crne Gore iznosio je 4,1 milijarde eura, što je činilo 59,3% BDP-a.

4,1 milijarde eura

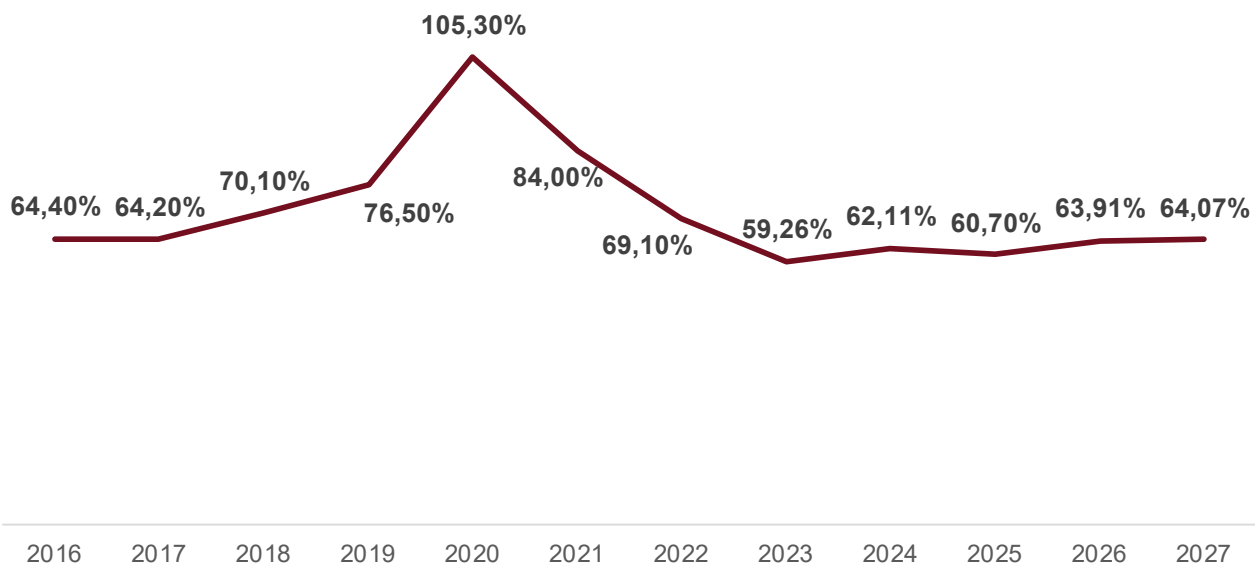
Uzimajući u obzir depozite Ministarstva finansija, u iznosu od 152,4 miliona eura, neto javni dug Crne Gore iznosio je 3,98 milijarde eura, odnosno 57,1% BDP-a.

Planiranje i izvršenje budžeta vrši se u skladu sa sljedećim kriterijumima:

- javni dug neće biti veći od 60% BDP-a po tržišnim cijenama.

Radi otklanjanja rizika od nestabilnosti javnih finansija, Vlada će u slučaju da javni dug pređe 60% BDP-a, utvrditi predlog mjera za smanjenje javnog duga.

Kako se kretao javni dug u periodu 2016 - 2023. godine i kako ga je Vlada predvidjela u periodu 2024 - 2027. godine

KAPITALNI BUDŽET

Kapitalni budžet je plan koji se odnosi na period od godinu dana ili na period duži od godinu dana kojim se povećava vrijednost nefinansijske imovine, a obuhvata **sticanje infrastrukture, građevinskih objekata, zemljišta i opreme od javnog, odnosno opšteg interesa** (na državnom i lokalnom nivou).

- Sredstva Kapitalnog budžeta planirana su u ukupnom iznosu od **280,0 miliona eura** za realizaciju **342 kapitalna projekta** ukupne procijenjene vrijednosti **3,7 milijardi eura**.
- Od navedenog je 64 novih projekata ukupne procijenjene vrijednosti od 805 miliona eura.

Kapitalni budžet se realizuje preko **Uprave za kapitalne projekte i Uprave za saobraćaj**

**UPRAVA ZA
KAPITALNE
PROJEKTE**

**165
miliona eura**

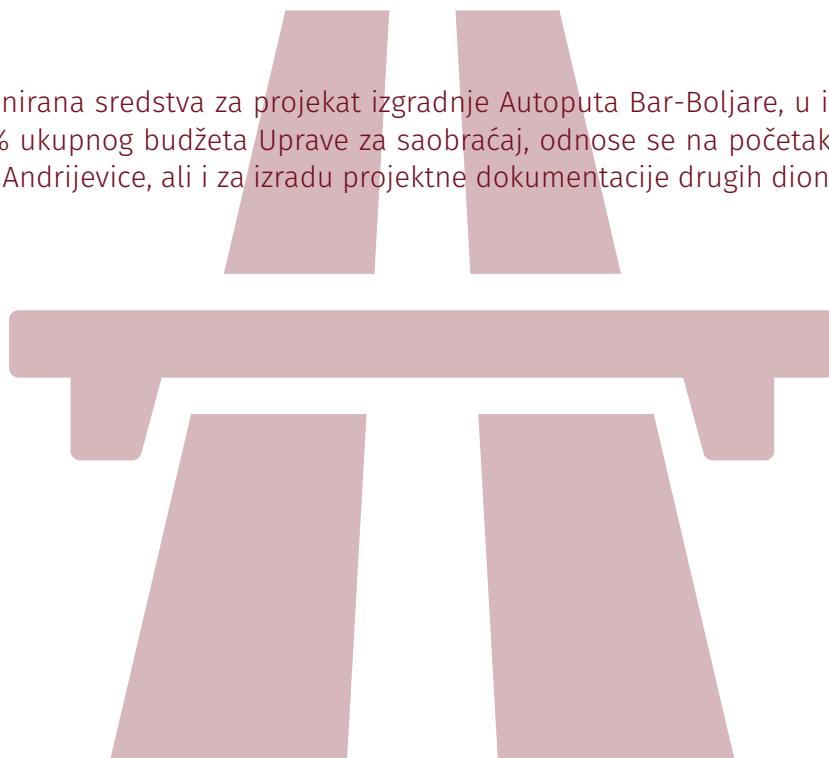

**UPRAVA ZA
SAOBRAĆAJ**

**115
miliona eura**

Izgradnja druge dionice Autoputa Bar-Boljare

Planirana sredstva za projekat izgradnje Autoputa Bar-Boljare, u iznosu od oko 100 miliona eura, što je 61% ukupnog budžeta Uprave za saobraćaj, odnose se na početak izgradnje druge dionice od Mateševa do Andrijevice, ali i za izradu projektne dokumentacije drugih dionica autoputa.

**100
miliona eura**

KAPITALNI BUDŽET

● Crna Gore je teritorijalno podijeljena na 24 opštine. Na ovom grafiku prikazan je iznos sredstava opredijeljen kapitalnim budžetom za 2025. godinu, koji se realizuje na teritoriji svake opštine pojedinačno.

● Takođe, značajan dio sredstava u iznosu od 135 miliona eura obuhvata projekte koji se realizuju na teritoriji više opština, kao npr. autoput Bar - Boljare, pa isti nijesu prikazani na gore pomenutom grafiku (kao ni opredijeljeni iznosi).

KAPITALNI BUDŽET

Najznačajniji iznos sredstava kapitalnog budžeta opredijeljen je za izgradnju Autoputa Bar-Boljare u iznosu od 100,1 mil. eura i izgradnju stambenog kompleksa sa pratećom komunalnom infrastrukturom u naselju "Velje brdo", Podgorica u iznosu od 10 mil. eura.
U nastavku je 21 najveći kapitalni projekat:

Projekat	Iznos (mil. eura)
Autoput Bar – Boljare	100,1
Izgradnja stambenog kompleksa sa pratećom komunalnom infrastrukturom u naselju "Velje brdo", Podgorica	10,0
Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 Tivat – Jaz, izgradnja bulevara	5,0
Izrada projektne dokumentacije za Jadransko-jonski autoput i brze saobraćajnice	5,0
Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 Rožaje – Špiljani sa sanacijom tunela i mostova	4,1
Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 Lepenac – Ribarevina – Poda – Berane	4,0
Izgradnja puta Petlja – Veruša – Lopate	3,4
Oblaznica Rožaje, II faza	3,1
Izgradnja i rekonstrukcija puta Vruja – Mijakovići	3,1
Izgradnja Zapadne obilaznice Podgorice	3,1
Kompleks UIKS-a u Danilovgradu	3,0
Rekonstrukcija regionalnog puta Bar – Kamenički most – Krute	2,8
Ski centar na lokalitetu "Hajla", Rožaje	2,5
Ski centar na lokalitetu "Cmiljača", Bijelo Polje	2,3
Rekonstrukcija magistralnog puta Plužine – Nikšić – Danilovgrad, dionica Zaborje – Jasenovo Polje	2,1
Izgradnja bulevara Vojislavljevića sa mostom i kružnim tokom Cetinje – Nikšić	2,1
Rekonstrukcija puta Cetinje – Čevo – Nikšić, dionica Cetinje – Čevo	2,1
Sanacija kritične tačke Sokolovina na regionalnom putu Đurđevića Tara – Mojkovac	2,1
Sprovođenje mjera smanjenja zagađenja i topifikacije Pljevalja	2,0
Izgradnja hidrotehničke infrastrukture za potrebe Ski centra Kolašin 1600 i Kolašin 1450 sa osnježavanjem	2,0
Izgradnja Opšte bolnice u Pljevljima	2,0

u milionima eura

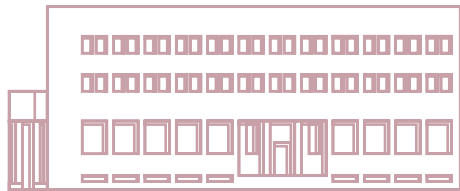
BUDŽET PO GRANAMA VLASTI

Vlast je uređena po načelu podjele vlasti na: zakonodavnu, izvršnu i sudsku.

Zakonodavnu vlast vrši Skupština, izvršnu vlast vrši Vlada, a sudsku sud.

SKUPŠTINA CRNE GORE

14,5
miliona
eura

SUDOVI

35,5
miliona
eura

VLADA CRNE GORE

2,8
milijardi
eura

2,8 milijardi eura je budžet Vlade
i njenih ministarstava u 2025. godini

Ministarstvo pravde

Ministarstvo dijaspore

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Ministarstvo ekonomskog razvoja

Ministarstvo energetike

Ministarstvo evropskih poslova

Ministarstvo finansija

Ministarstvo vanjskih poslova

Ministarstvo javne uprave

Ministarstvo kulture i medija

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava

Ministarstvo odbrane

Ministarstvo pomorstva

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija

Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa

Ministarstvo saobraćaja

Ministarstvo sporta i mladih

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Ministarstvo turizma

Ministarstvo zdravlja

Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog staranja

Ministarstvo unutrašnjih poslova

Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije

Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine

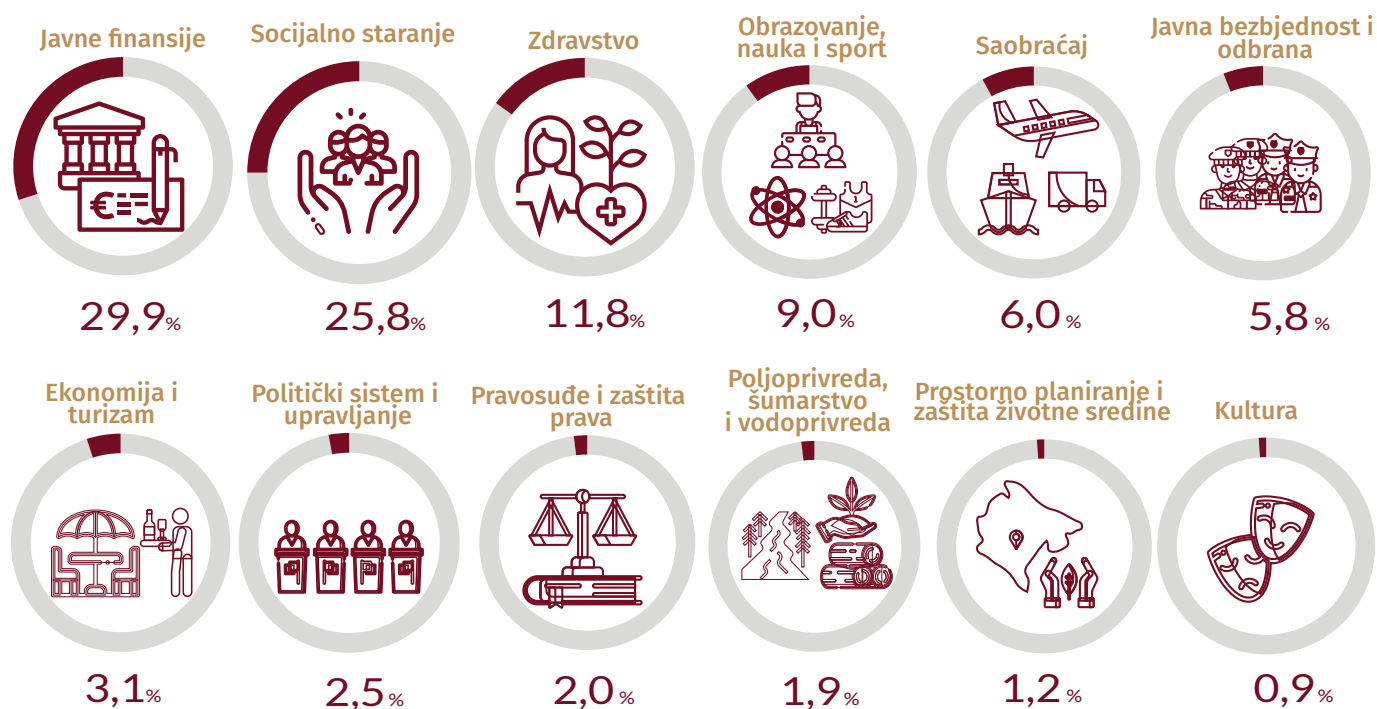
Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama

PROGRAMSKI BUDŽET

GLAVNI PROGRAMI BUDŽETA

Jedan od načina prikazivanja budžetskih izdataka je prema programskoj klasifikaciji.

U okviru navedene klasifikacije, svi programi, potprogrami i aktivnosti koje sprovode budžetski korisnici (potrošačke jedinice), grupišu se u 12 glavnih programa, koji pokazuju za koje namjene se troši budžet:

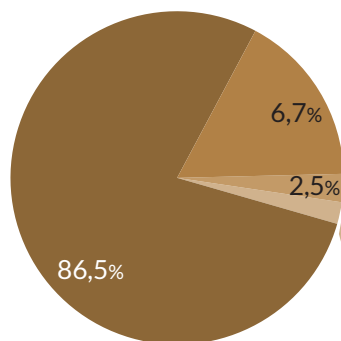

PROGRAMI BUDŽETA

Javne finansije

1,2
milijarde eura

- Upravljanje javnim dugom
- Upravljanje budžetom
- Upravljanje državnom imovinom

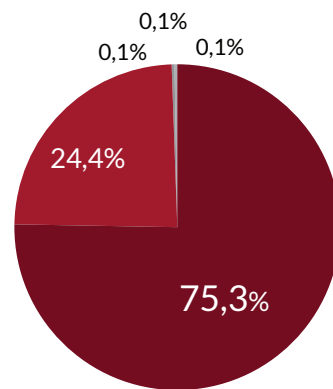
Naplata javnih prihoda 1,6%
 Upravljanje i nadzor nad fiskalnim i fin. sistemom 1,1%
 Državna revizija javnih sredstava i državne imovine 0,3%
 Nacionalna statistika 0,3%
 Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Uprave carina 0,2%
 Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Uprave za državnu imovinu 0,2%
 Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. finansija 0,2%
 Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Poreske uprave 0,1%
 Zaštita imovinsko pravnih interesa 0,1%
 Javne nabavke 0,1%
 Revizija EU fondova 0,05%
 Zaštita prava u postupcima javnih nabavki 0,04%

Socijalno staranje

1,04 milijarde eura

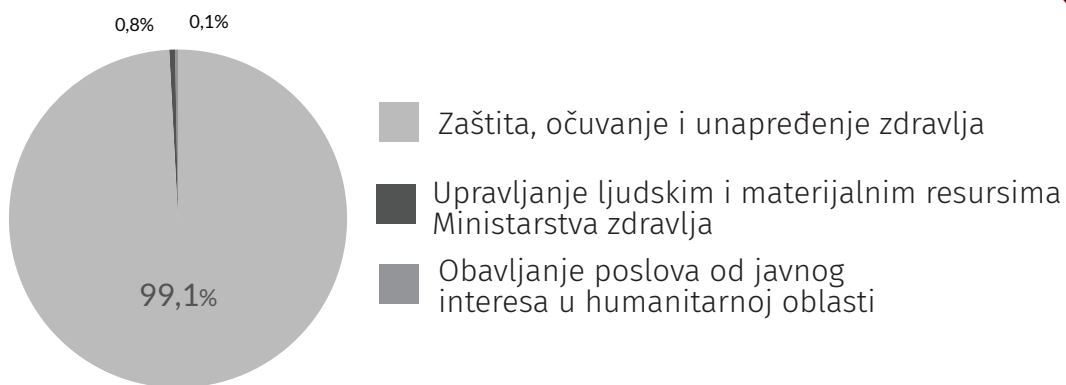
- Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i socijalne potrebe korisnika prava
- Socijalna zaštita
- Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. rada i socijalnog staranja, brige o porodici i demografije
- Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga
- Pravo na privremeno izdržavanje

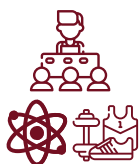
Zdravstvo

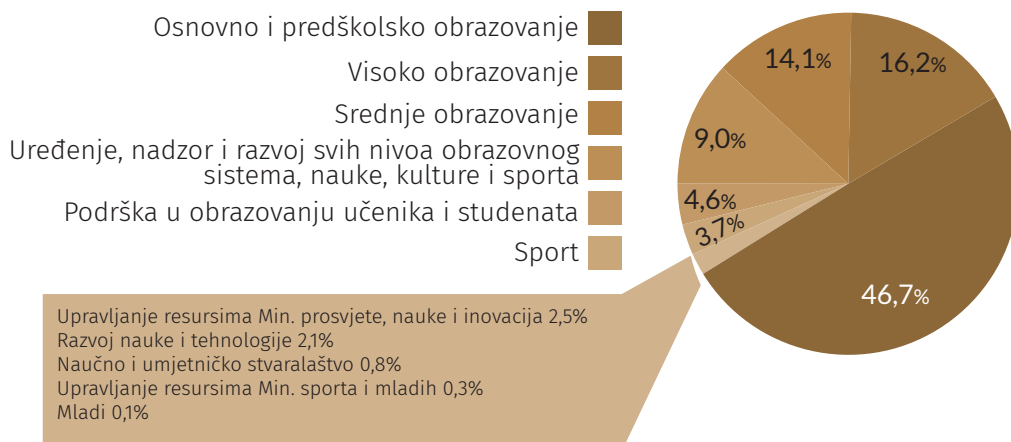
474,9 miliona eura

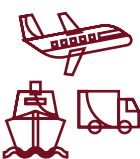
Obrazovanje, nauka i sport

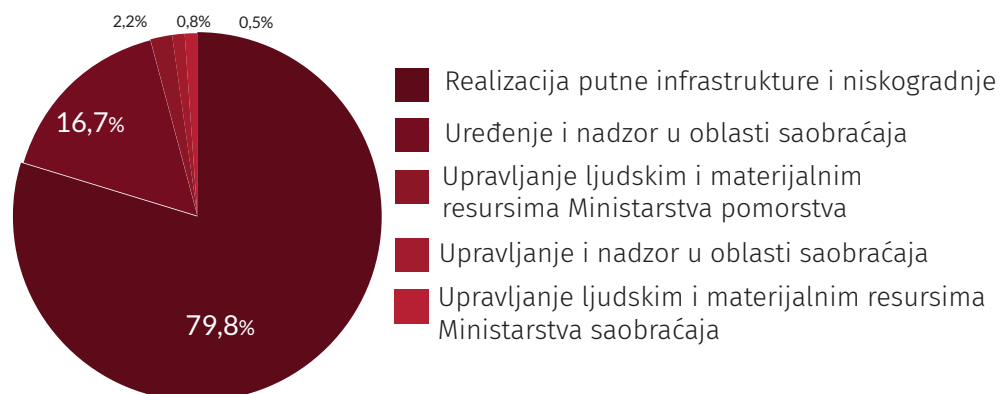
362,3 miliona eura

Saobraćaj

242,5 miliona eura

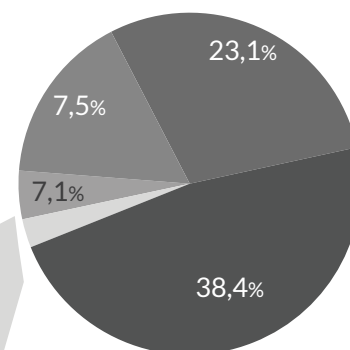

Javna bezbjednost i odbrana

233,8
miliona eura

Javna bezbjednost
Vojska Crne Gore
Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima
Min. unutrašnjih poslova
Nacionalna bezbjednost

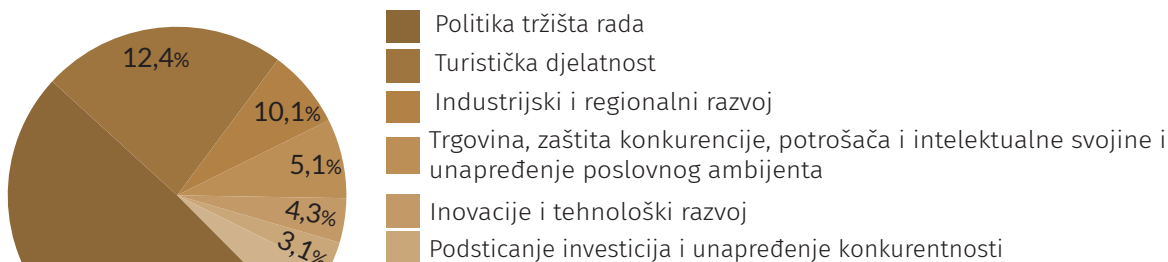

Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. odbrane 6,1%
Zaštita i spašavanje 3,8%
Izdavanje dokumenata 3,6%
Opremanje, modernizacija i infrastruktura Min. odbrane i Vojske Crne Gore 3,2%
Funkcionisanje Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore 3,0%
Upravljanje granicom 1,6%
Obavještajno bezbjednosni poslovi 1,4%
Međunarodna zaštita 0,9%
Zaštita tajnih podataka 0,3%
Obuka ronilaca 0,2%

Ekonomija i turizam

124,0
miliona eura

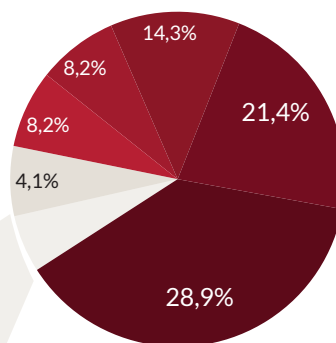
Upravljanje mineralnim resursima, energetika i energ. efikasnost 2,9%
Industrijski razvoj i zanatstvo 2,2%
Upravljanje i razvoj energetike i energetske efikasnosti 1,6%
Elektronske komunikacije i poštanska djelatnost 1,0%
Državni etaloni, ovjeravanje mjerila i kontrola predmeta od dragocjenih metala 1,0%
Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. ekonomskog razvoja 0,8%
Sprovođenje inspeksijskog nadzora u turizmu 0,8%
Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. turizma 0,6%
Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. energetike 0,5%
Vansudsko mirenje i arbitraža u radnim sporovima 0,5%
Upravljanje resursima Min. regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama 0,4%
Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Mini. rudarstva, nafte i gasa 0,4%

Politički sistem i upravljanje

101,6
miliona eura

Unapređenje i razvoj javne uprave
Koodinacija i sprovođenje politike u oblasti vanjskih poslova
Vršenje zakonodavne vlasti
Parlamentarna demokratija
Podrška radu Vlade
Mediji

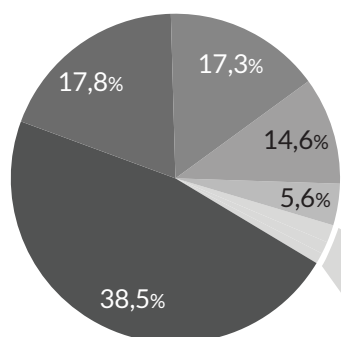

Evidencija, izbor, obuka i usavršavanje kadrova 2,3%
Pridruživanje EU 2,3%
Sprečavanje korupcije 2,1%
Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. javne uprave 1,8%
Sajber bezbjednost 1,8%
Ostvarivanje funkcije Predsjednika Crne Gore 1,6%
Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. vanjskih poslova 1,1%
Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. dijaspore 0,6%
Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. evropskih poslova 0,5%
Organizacija i sprovođenje izbora 0,5%
Objavljivanje propisa 0,3%
Građanska kontrola rada policije 0,04%
Infrastrukturni projekti 0,03%

Pravosuđe i zaštita prava

81,5
miliona eura

- Rad sudova
- Rad tužilaštava
- Izvršenje krivičnih sankcija
- Unapređenje i upravljanje u sistemu pravosuđa
- Unapređenje i zaštita ljudskih i manjinskih prava i promocija rodne ravnopravnosti

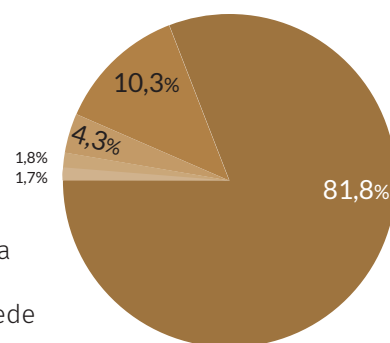
Zaštita ustavnosti i zakonitosti 1,7%
 Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva pravde 1,2%
 Zaštita ljudskih prava i sloboda 1,1%
 Zaštita ličnih podataka i slobodan pristup info. 1,0%
 Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. ljudskih i manjinskih prava 0,6%
 Vladavina prava 0,5%

Poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda

76,5
miliona eura

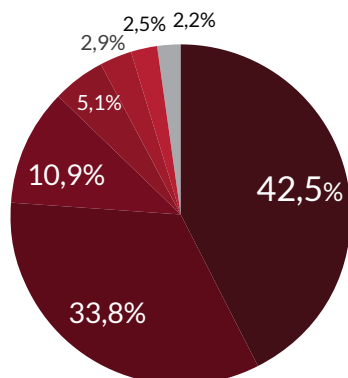
- Poljoprivreda
- Šumarstvo i lov
- Vodoprivreda
- Ribarstvo
- Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Prostorno planiranje i zaštita životne sredine

48,6
miliona eura

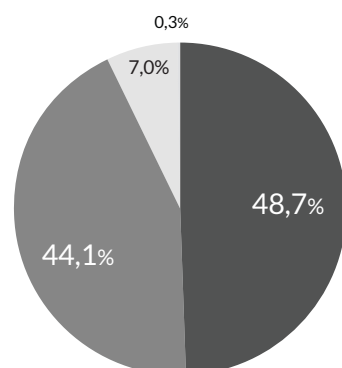
- Ekologija i priroda
- Uređenje prostora, građevinarstvo i stambeni razvoj
- Upravljanje katastrom
- Hidrometeorologija i seizmologija
- Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Uprave za nekretnine
- Stručni i operativni poslovi Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
- Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine

Kultura

34,7
miliona eura

- Produkcija i umjetničko stvaralaštvo
- Zaštita, očuvanje i razvoj kulturne baštine
- Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. kulture i medija
- Prijestonica Cetinje, istorijski i kulturni centar Crne Gore

RODNO ODGOVORNO BUDŽETIRANJE

Rodno budžetiranje predstavlja uvođenje principa rodne ravnopravnosti u budžetske procese.

Ono podrazumijeva rodno zasnovanu procjenu budžeta, uključivanje rodnog aspekta u svim nivoima budžetskog procesa i preraspodjelu prihoda i rashoda u cilju unapređenja rodne ravnopravnosti.

Rodno budžetiranje je strategija i proces sa dugoročnim ciljem postizanja ciljeva rodne ravnopravnosti.

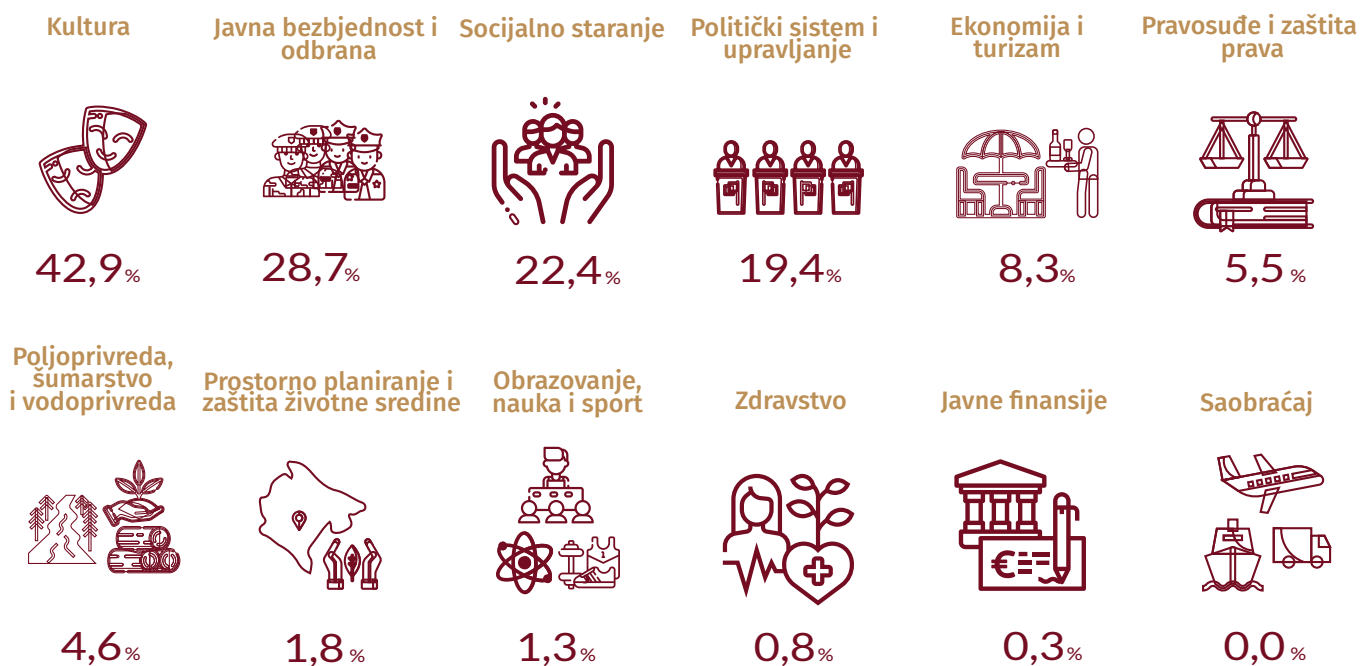
9,1% ukupnog budžeta za 2025. je naznačeno kao rodno osjetljivo

24,3% tekućeg budžeta za 2025. je naznačeno kao rodno osjetljivo

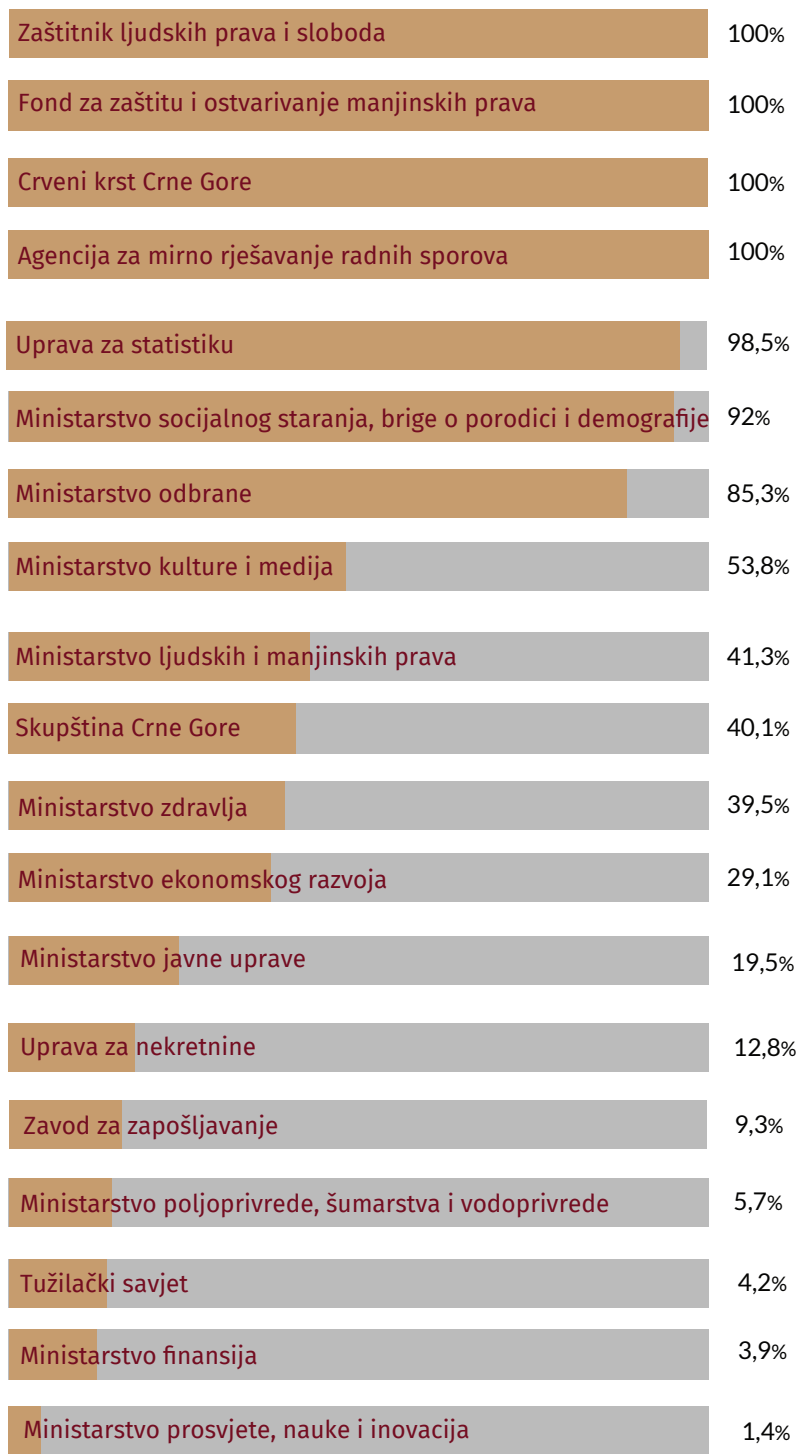

U nastavku su prikazani udjeli iznosa glavnog programa uz koje je naznačena rodna osjetljivost u Budžetu za 2025. godinu:

RODNO ODGOVORNO BUDŽETIRANJE

U 2025. godini, 19 potrošačkih jedinica orodnilo je svoj budžet.
U kom procentu su potrošačke jedinice orodnile svoje budžete?

POJMOVNIK

Akciza je poseban oblik poreza na promet. Akciza se plaća na akcizne proizvode proizvedene na području Crne Gore i akcizne proizvode koji se uvoze u Crnu Goru, koji se između ostalih odnose na: alkohol i alkoholna pića; duvanske proizvode; mineralna ulja, njihove derivate i supstitute; gaziranu vodu, sa dodatkom šećera ili drugih sredstava za zaslađivanje ili aromatizaciju.

Bruto domaći proizvod (BDP) predstavlja ukupnu vrijednost proizvedenih roba i usluga u jednoj državi tokom određenog perioda. Stopa rasta bruto domaćeg proizvoda pokazuje promjenu BDP-a tokom vremena, i izražava se u procentima. Ova stopa može biti nominalna ili realna, koja isključuje uticaj promjena cijena. Najznačajniji pokazatelj privrednog rasta u državi realna stopa rasta BDP-a. Ukoliko se povećava u određenom periodu, riječ je o privrednom rastu, a ako se smanjuje, onda se govori o padu privredne aktivnosti.

Depozit je iznos koji je uplaćen na račun kod banke, po osnovu ugovora ili drugog pravnog posla iz kojeg nastaje obaveza banke na povraćaj tog iznosa, na zahtijev deponenta ili po isteku ugovorenog roka.

Doprinosi su vrsta javnih prihoda koja je namijenjena zaštiti članova društva usljed smanjenja njihove ekonomske snage, bolesti, starosti, invaliditeta i sl.

Državna garancija je instrument kojim država garantuje da će obaveza za koju daje garanciju biti izmirena. Ukoliko dužnik za koga je država garantovala ne ispunji obavezu, garancija se aktivira i obaveza se ispunjava isplatom novca iz budžeta države.

Neto javni dug je vrijednost bruto javnog duga umanjena za iznos depozita države.

Takse su javni prihodi koji predstavljaju novčane naknade za usluge koje državni organi i ustanove, u okviru svojih ovlaštenja, čine, na zahtjev fizičkih i pravnih lica.

Obavezno socijalno osiguranje plaćaju svi zaposleni građani kroz dio bruto zarade. Ono je dominantan vid socijalnog osiguranja u Crnoj Gori.

Obavezno zdravstveno osiguranje je dio sistema socijalnog osiguranja kojim se, na načelima obaveznosti, uzajamnosti i solidarnosti, svim osiguranim licima obezbjeđuju prava u skladu sa ovim zakonom

Obaveznim penzijskim i invalidskim osiguranjem na osnovu tekućeg finansiranja osiguranicima se, po osnovu rada, zavisno od dužine ulaganja i visine osnovice na koju je plaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje, uz primjenu načela uzajamnosti i solidarnosti, obezbjeđuju prava za slučaj starosti, invalidnosti i tjelesnog oštećenja, a članovima njihovih porodica pravo za slučaj smrti osiguranika, odnosno korisnika prava.

Opšti nivo države su centralni i lokalni nivo države.

Porezi su najznačajniji prihodi i predstavljaju instrument preraspodjele imovine, koje država oduzima od fizičkih i pravnih lica, metodom prisile.

Porez na dodatu vrijednost je opšti porez na potrošnju, obračunava se i plaća u svim fazama prometa oporezivih proizvoda, odnosno oporezivih usluga.

Porez na dohodak fizičkih lica - Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica uređuje obavezu da fizička lica plaćaju porez na dohodak. Obveznik poreza na dohodak fizičkih lica je rezidentno, odnosno nerezidentno fizičko lice koje ostvari oporezivi dohodak. Predmet oporezivanja rezidenta je dohodak koji ostvari u Crnoj Gori i izvan Crne Gore, a za nerezidenta je dohodak koji ostvari u Crnoj Gori.

Porez na dobit pravnih lica - Zakon o porezu na dobit pravnih lica uređuje obavezu plaćanja

poreza na dobit pravnih lica. Poreski obveznik poreza na dobit je rezidentno, odnosno nerezidentno pravno lice koje obavlja djelatnost radi sticanja dobiti.

Porez na imovinu - Porez na nepokretnosti plaća se na nepokretnosti koje se nalaze na teritoriji Crne Gore. Prihodi od poreza na nepokretnosti pripadaju jedinici lokalne samouprave na čijoj teritoriji se nalazi nepokretnost.

Programski budžet je dio godišnjeg zakona o budžetu koji sadrži aktivnosti i projekte pojedinih potrošačkih jedinica koje se sprovode u cilju efikasnog upravljanja sredstvima po programima i podprogramima, a koji doprinose ostvarenju strateških ciljeva u skladu sa ekonomskom politikom države.

Primarni budžetski gotovinski suficit/deficit je budžetski gotovinski suficit/deficit, umanjen za izdatke po osnovu kamata.

Stopa zaposlenosti predstavlja procenat zaposlenih lica od broja radno sposobnog stanovništva.

Strane direktne investicije (SDI) - podrazumjeva se ulaganje stranog lica u domaće pravno lice (preduzeće) sa kojim strani ulagač stiče udio ili akcije u osnovnom kapitalu tog pravnog lica (preduzeća) te u skladu sa zakonom stiče i sva druga prava po osnovu takvog ulaganja.

Spoljni dug predstavlja ukupan dug javnog i privatnog sektora neke države prema stranim kreditorima (nerezidentima). Spoljni dug predstavlja neizmirene stvarne obaveze po osnovu duga prema nerezidentima na određeni datum, koji uključuje i sve dospjele neizmirene obaveze po osnovu glavnice i kamata.

Naknade predstavljaju vrstu javnih prihoda, čija je pojava motivisana, prije svega, potrebom rješavanja određenih ekonomskih, urbanih, ekoloških i drugih nefiskalnih ciljeva.

Hartije od vrijednosti predstavljaju pisanu ispravu koja sadrži obavezu izdavaoca hartije

od vrijednosti da će zakonitom imaću hartije od vrijednosti ispuniti obavezu zabilježenu u toj ispravi.

Inflacija je povećanje agregatnog nivoa cijena u odnosu na vrijednost novca ili pad vrijednosti novca, a time i pad kupovne moći.

Kapitalni izdaci su izdaci koji se odnose na infrastrukturu opšeg značaja, lokalnu infrastrukturu, građevinske objekte, uređenje zemljišta, opremu, investiciono održavanje itd.

Tekući izdaci odnose se na: bruto zarade, ostala lična primanja, rashode za materijal, rashode za usluge, rashode za tekuće održavanje, kamate, rentu, subvencije i ostale izdatke.

Transferi za socijalnu zaštitu su izdaci koji imaju za cilj sprečavanje i otklanjanje socijalne ugroženosti pojedinaca, porodica ili određenih kategorija stanovništva. Odnose se na prava iz oblasti socijalne zaštite, sredstva za tehnološke viškove, prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite.

Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru su izdaci koji se odnose na plaćanja bez odgovarajućeg činjenja protivusluge, a koja su vezana za transakcije između učesnika u javnoj potrošnji, nosilaca javne potrošnje, nevladinog sektora i pojedinaca, pod uslovom da nemaju komercijalni karakter. To su: transferi za zdravstvenu zaštitu, transferi obrazovanju, institucijama kulture i sporta, nevladinim organizacijama, političkim partijama, strankama i udruženjima itd.

U Parlamentarnoj budžetskoj kancelariji obavljaju se stručni poslovi koji se odnose na: izradu istraživačkih radova, odnosno analitičkih informativnih materijala i sažetaka relevantnih zvaničnih domaćih publikacija i publikacija međunarodnih institucija na teme od značaja za sprovođenje ekonomske i fiskalne politike, posebno u vezi sa ekonomskim i fiskalnim tendencijama u Crnoj Gori, kao i sa najznačajnijim globalnim tendencijama u oblasti ekonomije i finansija, u cilju podrške radu poslanika; saradnju sa domaćim i stranim institucijama, međunarodnim organizacijama i parlamentarnim budžetskim kancelarijama nacionalnih parlamenata i drugim srodnim službama.